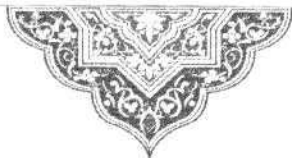

سطح عالی
فهم زبان قرآن
جلد اول

درسنامه
تفصیله
قرآنی

ویراست جدید

گروه تدوین متون درسی
آموزش ترجمه و تفسیر قرآن کریم

عنوان و نام پدیدآور: دستنامه ترجمه و تفسیر قرآن کریم / تهیه و تنظیم گروه تدوین متون درسی آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن کریم. [مرکز مدیریت حوزه‌ی علمیه خواران]؛ [برای] مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران، دفتر تهیه و تدوین متون و منابع آموزشی.

مشخصات نشر: قم: انتشارات نصاب.

مشخصات ظاهری: ج: جدول (رنگی).

فروست: مجموعه آموزش ترجمه و تفسیر قرآن کریم سطح عالی.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۲-۱۱۹-۰، ج: ۱، ۱۱۹-۰-۵۳۲-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فایا

یادداشت: ناشر جلد اول کتاب نصاب می باشد.

یادداشت: ج: ۱، چاپ اول: (۱۳۹۳) (قیام).

یادداشت: کتابخانه.

موضوع: قرآن - راهنمای آموزشی

شماره افزود: حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواران. مدیریت تهیه و تدوین متون و منابع آموزشی

رده بندی کنگره: H۳۶۵/۲/د۳۵۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۰۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۷۷۱۸۱

برنامه ریزی محتوا گروه تدوین متون درسی «آموزش ترجمه و تفسیر قرآن کریم»
 طبع و نظارت بر تألیف: حمید محمدی
 پژوهش و تألیف: سیدالدین زین‌بیر، حسین صدیقی، علیرضا محمدی فرد
 و جمعی از پژوهشگران حوزه و دانشگاه

نام کتاب: دستنامه ترجمه و تفسیر قرآن کریم جلد اول
 تهیه و تنظیم: گروه تدوین متون درسی «آموزش ترجمه و تفسیر قرآن کریم»
 ناشر: انتشارات نصاب
 نوبت چاپ: چهارم - تابستان ۹۴
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۵۰۰ تومان
 تعداد صفحه و قطع: ۲۳۶ صفحه / ۱۰×۱۷

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۲-۱۱۹-۰

آدرس دفتر: قم، خیابان ارم، مجتمع ناشران، واحد ۴۱۱
 تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۱۸۱۸ پیامک: ۰۲۵-۳۷۸۴۱۸۱۸
 دفتر فروش ۱: قم، خیابان ارم، پاساژ قدس، طبقه همکف، پلاک ۴۸
 تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۴۹۴۹ و ۰۲۵-۳۷۸۳۰۶۶۰
 دفتر فروش ۲: قم، خیابان ارم مجتمع ناشران واحد ۱۰
 تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۲۳۶۴ و ۰۲۵-۳۷۸۴۲۳۶۵

فهرست

- مقدمه ۹
- درس ۱: آشنایی با مراحل فهم روشمند قرآن کریم ۲۷
 درآمد - اصطلاحات مراحل فهم روشمند قرآن (ترجمه، تفسیر، تنزیل، جبری و تطبیق، تبیین، بطن)
- درس ۲: سوره مبارکه ناس ۴۶
 متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های نَاس، مَلِک، وَشَوَاس، ... و تحلیل عمیق واژه اَعُوذُ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. ترکیب «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ» ۲. حاکم‌ی جمله موصولات) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.
- درس ۳: سوره مبارکه فلق ۵۸
 متن سوره - شناسه و نمای سوره - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های فَلَی، غَاسِقُ، وَقَبْ، ... و تحلیل عمیق واژه رَبِّ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. نقش نحوی «مَا» در آیه «مَنْ شَرَّ مَا خَلَقَ» ۲. نوع اِذَا ۳. معناداری عطف) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.
- درس ۴: سوره مبارکه اخلاص ۷۰
 متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های اللَّهُ، صَمَدٌ، لَمْ یَلِدْ، ... و تحلیل عمیق واژه اَحَدٌ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. ضمیرشان ۲. غرض بلاغی معرفه آمدن خبر) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.
- درس ۵: سوره مبارکه مسد ۸۰
 متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های تَبَّتْ، حَمَّالَةٌ، ... و تحلیل عمیق واژه یَصْلُبُ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. تحلیل فعل «تَبَّتْ» ۲. بلاغت وصل ۳. ترکیب «مَا» در آیه «مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ قَالُهُ وَمَا كَسَبَ» ۴. تکرار عبارت «حَمَّالَةٌ الْخَطْبُ») - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.
- درس ۶: سوره مبارکه نصر ۹۲
 متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های فَتْحُ، أَفْوَاجٍ، سَبَّخْ، ... و تحلیل عمیق واژه نَصْرٌ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. حال متداخله ۲. تحلیل فعل «رَأَى» ۳. ترکیب عبارت «بِخَمْدٍ» در آیه «فَسَبَّخْ بِخَمْدِ رَبِّكَ») - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.
- درس ۷: سوره مبارکه کافرون ۱۰۴
 متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های کَافِرُونَ، دین و تحلیل عمیق واژه لَا اَعْبُدُ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. تحلیل «أَنْی» ۲. معناشناسی واژه «لا» ۳. معناشناسی بلاغی تقدیم) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۸: سوره مبارکه کوثر

۱۱۶

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های اَعْظَمْتِنَا، صَلِّ، اَنْحَرْ، ... و تحلیل عمیق واژه الكُوْثُر) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. غرض بلاغی التفات ۲. بلاغت ضمیر فصل) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۹: سوره مبارکه ماعون

۱۲۸

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های يَدْعُ، لَا يَحْضُ، الْمَشْكِينِ، ... و تحلیل عمیق واژه يَكْدِبُ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. تحلیل ادبی کلمه «مَاعُون» ۲. واژه «أَزَيْتُ» ۳. معناشناسی «فاء») - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۰: سوره مبارکه قريش

۱۴۲

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های اِبِلَاف، قُرَيْشِ، رَحْلَةً، ... و تحلیل عمیق واژه خَوْفِ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. تحلیل اضافه «ابلاف قریش» ۲. متعلق «ابلاف») - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۱: سوره مبارکه فيل

۱۵۴

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های اَصْحَابِ، كَيْدِ، تَضَلِيلِ، ... و تحلیل عمیق واژه لِحْيَتِ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. ترکیب «كَيْفٌ» ۲. تحلیل نحوی لطف به او) - سیمای هدایتی - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۲: سوره مبارکه هُمَزَة

۱۶۶

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های هُمَزَة، لَمَزَة، كَلَا، ... و تحلیل عمیق واژه يَحْسَبُ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. انواع «جمله» در زبان عربی ۲. صنعت مقابله لفظی) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۳: سوره مبارکه عصر

۱۷۸

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های عَصْر، خُسْر، صَالِحَات، ... و تحلیل عمیق واژه الْإِنْسَانِ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. انواع «ال تعریف» ۲. تحلیل ادبی «لَفِي خُسْر» ۳. بلاغت تکرار) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۴: سوره مبارکه تَكَوِيْر

۱۹۰

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های اَلْحَاكِمِ، اَلْكَاتِرِ، زُرْتُمْ، ... و تحلیل عمیق واژه الْيَقِيْنِ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. «اخت فعل «تَرَوْنَ» ۲. انواع «لَوْ» ۳. لام جواب قسم) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۵: سوره مبارکه قَارِعَة

۲۰۲

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های قَارِعَة، فَرَّاش، مَبْثُوثٌ، ... و تحلیل عمیق واژه رَاضِيَة) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. بلاغت تشبیه ۲. مجاز عقلی) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

درس ۱۶: سوره مبارکه عَادِيَات

۲۱۴

متن سوره - شناسه و نمای سوره - ترجمه - شرح واژه‌ها (شرح کوتاه واژه‌های صَبِيْح، مُوْرِيَات، قَدَح، ... و تحلیل عمیق واژه الْعَادِيَاتِ) - کارگاه سوره: تفکیک واژگان و جمله‌ها - نکته‌های ادبی (۱. مفعول‌های پنج‌گانه ۲. نکته بلاغی) - سیمای هدایتی سوره - پرسش و تمرین سوره - مطالعه و پژوهش.

۲۲۹

پیشگفتار

حوزه‌های علمیه شیعه وارث میراث ماندگار علوم و معارف اهل بیت علیهم‌السلام و پاسدار حریم و کیان شریعت و عقاید اسلامی‌اند. این رسالت خطیر، مسؤلیت عالمان دین‌باور را در عرصه تعلیم و تربیت، چند برابر کرده است. دغدغه‌های همیشگی عالمان متعهد و طلاب و فضلالی دلسوز نسبت به اصلاح و غنابخشی کمی و کیفی شیوه‌ها، متون و الگوهای آموزشی، در راستای بالندگی، پویایی و کارآمدی نظام آموزشی حوزه، ضرورت بازنگری و اصلاح و تدوین متون بدیع و کارآمد را مورد تأکید قرار می‌دهد.

منزلت و رفعت جایگاه متون درسی در حوزه‌ها و بهره‌مندی از تراش گران سنگ و ذخایر ارزشمند متون قویم از صاحب‌نظران سلف و وزانت و اعتبار مؤلفان آنها ایجاب می‌کند که در اصلاح و تدوین متون درسی، اهتمام و کوشش و تأمل شایسته مبذول شود. همچنین دگرگونی و تحول در گرایش‌ها، نیازها، انتظارات، شیوه‌ها و الگوهای تعلیم و تربیت، مسؤلیت متولیان و متصدیان امر آموزش و پژوهش و برنامه‌ریزی درسی را در حوزه امروز، می‌سازد تا به صورت مستمر با ارائه روش‌ها و قالب‌های بدیع و با ارتقای محتوا به اصلاح و تدوین متون درسی، همت گمارند.

از این رو مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران بر اساس ضرورت‌ها و نیازهای یاد شده، به اصلاح و تدوین متون درسی اقدام و دهه‌ها آجداد کتاب درسی را طراخی، تدوین و منتشر کرده است. در این فرایند سعی شده که با حفظ اصالت و غنای محتوایی گنجینه‌های ارزشمند برجای مانده از عالمان گذشته، با کاربست تکنولوژی آموزشی و مراعات اصول، معیارها و الگوهای جدید، متونی متناسب با اهداف خود، در چارچوب برنامه‌ها و سرانجام‌های مصوب و سطح علمی و انتظارات فراگیران ارائه کند.

پیمودن این مسیر بلند و طولانی، به مساعدت و حمایت همه دانش‌آوردان، صاحب‌نظران، مدیران و طلاب معزز نیازمند است که با ارائه پیشنهادها، نقدها و دیدگاه‌هایشان از طریق رایانامه Motoon@whc.ir ما را در بهبودبخشی و طی نمودن درست و صحیح این مسیر شگرف و دشوار، یاری دهند.

در اینجا فرصت را غنیمت می‌شماریم و از تمامی دست‌اندرکاران این طرح سترگ، به ویژه از اعضای محترم گروه تدوین متون درسی ترجمه و تفسیر قرآن کریم، کارشناسان گرانقدر که ارزیابی علمی این کتاب را بر عهده گرفته‌اند، مدیریت محترم تهیه و تدوین متون و منابع درسی، قدردانی می‌کنیم و تلاش خالصانه آنان را ارج می‌نهیم.